

Prezentácia rusínskeho a ukrajinskeho jazyka vo vysielaní národnostno-etnického vysielania SRo v Prešove

Grafy:

[Súhrn](#)

[Štruktúra vysielania](#)

[Zvučky, privítania, rozlúčenia s poslucháčmi](#)

[Piesne](#)

[Správy](#)

[Politika](#)

[Iné regionálne informácie](#)

[Sčítanie ľudu](#)

6.apríl 2001

Občianske združenie MEMO 98 realizovalo v priebehu predchádzajúcich mesiacov monitoring národnostno-etnického vysielania Slovenského rozhlasu v Prešove v súvislosti s prezentáciou jazykov národnostných menšín. Táto správa obsahuje výsledky monitoringu za obdobie 6.február - 6.marec 2001. Sledovaná bola pravidelná spravodajská relácia Rádionoviny vysielaná 4-krát týždenne v dĺžke približne 1 hod. a venujúca sa otázkam rusínskej a ukrajinskej národnosti. V tejto boli zaznamenávané informácie o jednotlivých témach, resp. o osobnostiach reprezentujúcich príslušné menšiny predovšetkým z hľadiska jazyka, v ktorom odzneli, teda buď rusínskym alebo ukrajinskom, prípadne inom.

- **Celkovo prevažovali informácie prezentované v ukrajinskom jazyku (47 - 32%)**
- **Jednoznačná dominancia ukrajinského jazyka oproti rusínskemu v kategórii "správy" - 72,3% oproti 8,2%**
- **Z hľadiska tematického zamerania viac ako polovicu predstavovali "piesne" (50,8%)**

Aké bolo konkrétne členenie relácie Rádionoviny z jazykového hľadiska?

Pôvodným zámerom monitoringu bola analýza národnostno-etnickej spravodajskej relácie vysielanej redakciou Slovenského rozhlasu v Prešove z pohľadu jej jazykového členenia, so snahou zaznamenať vzájomný pomer medzi oboma hlavnými jazykmi, rusínštinou a ukrajinčinou, prípadne aj inými.

Ako ukazujú konkrétne výsledky monitoringu v grafe informujúcom o celkovom časovom zastúpení jednotlivých jazykov, v Rádionovinách prevláda ako jazyk ukrajinčina, presne 47,4% všetkých informácií odznelo v tomto jazyku, v rusínštine to bolo 31,8%. Z iných jazykov išlo predovšetkým o slovenčinu (19,4%) a veľmi okrajovo aj o ruštinu a poľštinu (0,9 a 0,5%). Pokiaľ ide o tieto jazyky, ich výskyt je spôsobený rôznymi faktormi. Čo sa týka pomerne významného podielu slovenčiny v takto národnostne profilovanom vysielaní, dôvodom sú časté odpovede respondentov v nej a nie v jazyku národností, aký používajú redaktori. Pri ruštinu a poľštinu ide o piesne v týchto jazykoch, ktoré sú v rámci relácie občas zaradované.

Štruktúra relácie a pohľad na jednotlivé kategórie

Analyzujúc štruktúru vysielania je nutné spomenúť, že Rádionoviny nie sú klasickou reláciou spravodajského charakteru, s prevahou informácií tohto typu. Naopak prakticky 60% času vysielania bolo venovaného zábavným a oddychovým témam, ako sú piesne, zvučky, privítania a pod. Takéto zameranie relácie je však celkom pochopiteľné, keďže by v nej malo ísť o informácie bezprostredne oslovujúce dotknuté národnostné menšiny ich vlastným jazykom. To potvrdzuje aj graf zobrazujúci **piesne** ako najdominantnejšiu kategóriu vôbec, zaberajúcu presne 50,8% celkového času relácie. Druhou významnou kategóriou bol okruh **iných regionálnych informácií**, ktoré sa týkali predovšetkým kultúrnych akcií a nepolitických záležitostí tohto regiónu, išlo presne o 24,3% všetkých informácií. **Správy a zvučky** ako pravidelné zložky vysielania dostali v sledovanom období priestor 10,9%, resp. 7,5 % celkového času relácie.

Čo sa týka informovania v tom-ktorom jazyku, dá sa určitý spôsob ich používania spoľahlivejšie postihnúť pri detailnejšom pohľade na konkrétne kategórie.

Kategóriu **Zvučky, privítania a rozlúčenia s poslucháčmi** možno z hľadiska používania jazykov oboch národnostných menšín považovať za signifikantnú, keďže sú v nej už z dôvodu jej miesta v relácii používané iba rusínština a ukrajinčina. Pri ich výskyte sme však zaznamenali veľmi nevyrovnaný pomer, presne 74,8% informácií tejto kategórie odznelo v ukrajinčine a iba 25,2% v rusínštine. Evidentne teda nejde o predpokladanú vyváženosť medzi oboma jazykmi, naopak o jednoznačnú prevahu informácií jedného jazyka, a to v pomere 3:1.

V kategórii **Správy** podobne ako v predošlej dominovali informácie prezentované v ukrajinčine, bolo ich presne 72,3%, naopak správ v rusínskom jazyku odznelo v monitorovanom období iba 8,2%, čo je skutočne diametrálny rozdiel. V tejto kategórii sme zaznamenali aj informácie v slovenčine, ktorých bolo 19,5%, teda takisto viac ako informácií v rusínštine.

V najfrekventovanejšej kategórii **Piesne** išlo na rozdiel od vyššie spomenutých kategórií o prevahu rusínskeho jazyka, konkrétne 56% piesní, čo je vzhľadom na viac ako polovicu celkového času venovaného tejto kategórii takisto významný faktor. Ukrajinských piesní bolo 39,6%, okrem toho zazneli ešte aj ruské, poľské a slovenské piesne, spoločne predstavovali 4,4% celkového času relácie.

U ostatných sledovaných kategórií, teda pri **politických informáciách**, pri **informáciách týkajúcich sa sčítania ľudu** a pri **iných regionálnych informáciách** dominovala z hľadiska jazyka slovenčina, čo bolo spôsobené predovšetkým dôvodom spomínaným už skôr. Respondenti totiž väčšinou neodpovedali v jazyku jednej z národnostných menšín, ale práve v slovenčine. Na rozdiel od prvých troch kategórií, kde išlo prakticky iba o prezentáciu jazyka vysielajúcich redaktorov, tu prevažoval prvok občianskych vyjadrení.

Vytvorenie tejto správy bolo podpoené National Endowment for Democracy.